

Hvorfor i all verden stoppet ikke statsministeren Sylvi Listhaugs harrytur til Rinkeby?

Kommentar side 3 ● Eva Nordlund

NATIONEN

DISTRIKTENES NÆRINGS-AVIS · Nr. 202 · Lørdag 2. september 2017 · www.nationen.no

Veksten fortsetter!

Rødgrønn strid om bondestøtte

Senterpartiet avviser langt på vei å kutte i den store tilskuddsveksten store gårdsbruk har fått av regjeringen. SV vil gjeninnføre tak på støtten, mens Ap nøler. **Side 4–5**

POLITIKK · 12–14

– Klimakrisen kan løses på fem år

Tidligere landbruksminister Johan C. Løken (H) mener bruk av jord og skog kan løse verdens klimaproblemer.

Foto: Vidar Sandnes

LANDBRUK · 7

– Ikke troverdig Frp-utspill

Per Gunnar Skorge i Bonde- laget klarer ikke å ta Frp-utspillet om flytting av rovdyrforvaltningen til Landbruksdepartementet på alvor.

POLITIKK · 8–9

Velgerne til Sp og Frp delt om EØS

Nordmenn flest vil beholde EØS-avtalen. I EØS-skeptiske partier er det delte meninger, viser undersøkelse.

NYSKAPNING · 10–11

Elever tok bønder i gjødselskole

• Klima

En miljøaktivist fra skogene

Livets tre: Dette treet står midt i skogmuseet i Elverum, som en naturtro forklaring av fotosyntesen. Kretslop slik som fotosyntesen, er det Løken mener kan redde klimaet.

Foto: Vidar Sandnes

Fakta

Johan C. Løken

- Født 27. juli 1944 i Elverum.
- Parti: Høyre
- Sist innvalgt som representant for Hedmark 1989–1993. Har en stortingsansienntid på 12 år og 14 dager.
- Han har i tillegg til diverse verv i politikken, også blant annet vært styreleder for Norsk Skogmuseum og Forsvarets forskningsinstitutt, festsjefene i Elverum og vært ansatt ved og formann ved diverse selskaper i området, blant annet en verktøyfabrikk, et shippingsselskap og forsikringselskapet Skogbrand.
- Løken har også hatt verv i menigheten lokalt, og i Hedmark Nærings- og Industriselskap, en forløper til NHO.

KILDE: STORTINGET, LØKEN

Optimist: Selv om det har tatt tid å få klimadebatten virkelig på dagsorden, er tidligere landbruksminister og politiker Johan C. Løken (H) optimistisk. Han tror klimakrisen kan løses raskt, om man fokuserer på naturens biologiske kretslop.

Foto: Vidar Sandnes

Tidligere landbruksminister Johan C. Løken (H) mener naturvernerne har vunnet kampen om miljøsaaken. Karbon kan løse verdens klimaproblemer, er hans syn.

– La oss ta et bilde foran dette treet her, da, for å provosere miljøvernerne skikkelig, sier Johan C. Løken spøkefullt. 73-åringen er sitt rette element på setra på Revelberget. Treet han gestikulerer mot, er en fjelledelgran. Naturvernforbundet har bedt om dyrkingsforbud av denne arten.

For Løken er treet et symbol på karbonkretslopet: Karbondioksid (CO₂) i atmosfæren omdannes til oksygen av trærne, som vi puster inn. CO₂ finnes i jordsmonnet som vi dyrker i. Men nesker tar karbonet opp gjennom planter eller kjøtt, og slipper det så ut igjen i form av CO₂ og

andre gasser. Dette kretslopet kan løse verdens klimaproblemer, om vi bruker det riktig, mener han.

Livets tre

Et lite stykke unna seteren, i Elverum, står et stort og kunstig tre midt i skogmuseet og demonstrerer fotosyntesen – hvordan trær og planter omdanner solas stråler til energi, som gir alt grønt på planeten vår mulighet til å vokse. Trærne absorberer CO₂ i lufta – og ut igjen slipper oksygen.

– Mye av klimadiskusjonen bygger på en fore-

Byfløy

Gjennom flere tiår har byfløyen i partiene gått sammen med miljøbevegelsen.

Johan C. Løken

stilling om at karbondioksid er en slags gift. Den er livets gass, men den må forvaltes riktig, sier Løken.

Han begynner å bli utålmodig nå. Helt siden revolusjonsåret 1968 har han sett klimakrisen i horisonten, men også en løsning: Karbonkretslopet. Hele verdens CO₂-utslipp kan bindes opp av skog og biokull i jordsmonnet, mener han. Han har sagt dette i nesten femti år, og nå har folk begynt å lytte – i det minste rundt omkring i verden. Flere land fremmet skogplanting som et tiltak på klimatoppmøtet i Paris, og FN's miljøprogram UNEP, ledet av bl.a. Erik Solheim, trakk også fram skogplanting og bedring av karbonopptak i jord som potensielle løsninger.

I dag bindes rundt halvparten av Norges nettutslipp opp av skogen. Om du ser på bruttutslippet, binder trærne opp alt.

Miljøvern og klima

I Norge er ikke folk opptatt av bioøkonomi som

klimaløsning – og det er miljøvernernes feil, mener Løken.

– Skog, ulv, næring – dette henger sammen. Gjennom flere tiår har byfløyen i partiene gått sammen med miljøbevegelsen. De er beinhard når det gjelder for eksempel skogvern. Det er blitt en prestisjesak for dem, mener han.

Skog- og klimaforsker Hanne Kathrine Sjølie ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, gir Løken delvis rett i at miljøbevegelsen har mye innflytelse her til lands.

– Ulike land har ulike posisjoner i denne debatten, avhengig av blant annet skogbrukets og skogindustriens betydning, og miljøsidens innflytelse. Men man kan nok si at miljøsidens står nokså sterkt i Norge i skogdebatten sammenlignet med for eksempel nabolandene, sier hun.

Løken mener også oljekåte politikere må ta sin del av ansvaret.

– Miljøbevegelsen tapte kampen om oljen. Som en kompensasjon fikk de vern av skog og

Reduksjon

Vi plantet 90 millioner trær årlig. Da Brundtland tok over, ble tallet redusert til 20 millioner.

Johan C. Løken

rovdyr av myndighetene, er hans påstand. Bråk rundt disse sakene gjør at fokuset på oljeindustrien og fossil forurensning blir mindre, sier han. Selv syns Løken at Norges oljeprofitt gir oss et større ansvar for å gjøre noe med klimaendringene verden står overfor.

Fra Forsvaret til Willoch

Løken er 73, men har ingen planer om å pensjonere engasjementet av den grunn. Hele livet har han vært ivrig. I studentopprørsåret 1968 satt Løken i sentralstyret i Unge Høyre, etter flere år med politisk arbeid lokalt. Han vokste opp på et gårdsbruk i Elverum, og hadde skogen i blodårene fra barnsbein av.

I 1970 avtjente han verneplikten ved Forsvarets forskningsinstitutt, og det ga ham innsyn i systemforståelse på en måte han har tatt med seg videre i livet. Inn i lokalpolitikken for Høyre, til Stortinget, før han i 1981 trådte inn som landbruksminister i Kåre Willochs regjering. De

hadde ambisiøse planer for skogen, som ble torpedert i Stortinget, ifølge Løken.

– Vi utarbeidet en skogstrategi, som blant annet handlet om skogens klimaeffekt. Vi plantet 90 millioner trær årlig. Da Gro Harlem Brundtland inntok regjeringskontorene, ble tallet redusert til 20 millioner.

Selv om han i sitt kretsloppengasjement har gått på mange nederlag, gir han ikke opp. Nylig har han langt på vei overtalt Erik Solheim, som altså leder FN's miljøprogram, om skogens viktighet i klimaarbeidet. KrFs Line Henriette Hjemdal nevnes også som engod alliert fra tid på Stortinget.

– Johan C. Løken er den politiker som i nestoren i skognæringa som har vekket mitt engasjement. Han har sittet på høring i energi- og miljøkomiteen år etter år. Jeg har lyttet mye til nestor Løken. Han har vært en fantastisk tidligere politiker som har delt nettverket og kunnskapen sin med yngre politikere som har sett potensialet i skogen, sier Hjemdal. ►

● Klima

I regjering: Statsminister Kåre Willoch med sin regjering på Slottsplassen etter regjeringen Willochs første statsråd i 1981. Johan C. Løken nummer tre fra høyre.

Foto: NTB scanpix

► – Skogen trenger politikere som framsnaker dem. Skognæringa trenger det. Det er en grønn juvel, som man ikke har hatt fokus på mange år. Jeg bor i en by som var henteplass for tømmer. Jeg vet mye om hva det har å si for verdiskapning. Vi trenger politikere som er opptatt av det grønne skiftet, med skogen som et av de viktigste elementene, sier hun. Hjemdal understreker samtidig at hun mener det ikke er noen motsetning mellom bruk og vern.

– Vi har potensial til å øke uttaket, samtidig som vi kan verne om de rødlistede artene.

Ikke svart-hvitt

Løken er oppgitt over at så lite har skjedd med biosatsingen og skogplantingen de siste 50 årene. Han er overbevist om at planting av trær der det er plass – blant annet sitkagran langs kysten – vil ha store, positive konsekvenser. Kombinert med en global satsing på biokull – trekull produsert fra biomasse, som brukes til å forbedre jordsmonnet og binde karbon – kan klimaendringene langt på vei stagges, tror han.

– Klimakrisen kan løses på fem år, sier han.

Skogforsker Sjølie mener skog er viktig, men ingen løsning alene. Hun trekker fram flere utfordringer. På nordlige breddegrader vokser trærne sakte, og da vil det ta flere tiår før man får effekt av plantingen, skriver hun i en epost til Nationen. I tillegg vil grøfting av myr – som Løken også mener må til, kombinert med skogplanting – gi store utslipp av metan.

Og i tillegg kommer konfliktene med andre næringer og med målet om biologisk mangfold

også i skogen – om fremmede, men mer effektive arter fortrenger de norske.

– Land er en begrenset ressurs, og storstilt skogreisning vil kunne gi store konflikter med annen arealbruk og goder som biodiversitet – bare se hvor upopulær sitkagrana på Vestlandet er.

Sitkagrana er en innført art, som kom hit til lands rundt 1900. Den vokser raskt – det er grunnen til at Løken mener den er ideell for skogplanting som CO₂-lager. Det er også grunnen til at verneinteressene er skeptiske: Arten produserer kongler etter bare 5–10 år, og frøene spirer lett. Det gjør at gran-treet kan spre seg raskt over store områder.

Vil ha konflikt

Løken er ikke nådig med disse verneinteressene. Han er hard i tonen enten det gjelder vern av skog, angrep mot rødt kjøtt eller det han kaller gjeninnføring av ulv.

– Det er ingen rasjonelle grunner til at vi skulle gjeninnføre ulv i Norge. Men ulvesaken gir penger og oppmerksomhet, og derfor spiller miljøvernerne på det, sier han. Løken påpeker at miljøorganisasjonene i liten grad har brydd seg om for eksempel gjeninnføring av fjellrev. Det er ukontroversielt fordi det ikke er i konflikt med andre næringer, og vernerne lever av konflikt, påstår han.

Han fremhever at miljøvernerne ikke er de eneste som gjør det. Politikere gjør dette jevnlig. Debatten om formuesskatt i årets valgkamp er et eksempel, mener han.

Løken mener vernegruppene i for stor grad er opptatt av vern, og i for liten grad er opptatt av de store spørsmålene.

– På mange måter er jeg en bedre miljøaktivist enn dem.

Fremdeles høyremann

Opp gjennom årene har Løken jevnlig gått til angrep på egne partifeller. Nå senest på klima- og miljøminister Vidar Helgesen, i et innlegg han har sendt inn til Nationen, og som kan leses i sin helhet på nett.

– Helgesen er fanget av departementskulturen, gjengen som hadde en svakhet for gjeninnføring av ulv, sammen med blant annet Børge Brende og Erna Solberg, sier han.

Helgesen ønsker ikke å kommentere denne karakteristikken overfor Nationen.

Løken mener en kultur som setter vern foran bruk av natur, og er gjennomsyret av et bondehat, preger hele embetsverket og statsforvaltningen – spesielt i finans- og miljødepartementene, i tillegg til lovavdelinga. Det syns også i det regjeringen legger fram.

– Da skogmeldingen ble lagt fram, tenkte jeg at «nå har landbruksdepartementet tapt igjen.»

Jenny Dahl Bakken

jenny.bakken@nationen.no

Omstridt: Her poserer Johan C. Løken foran den karakteristiske fjelledelgrana. Treet er blitt svært populært til bruk som juletre, men Naturvernforbundet har ønsket å forby dyrking av det.

Foto: Vidar Sandnes

Kultur

Helgesen er fanget av departementskulturen, gjengen som hadde en svakhet for gjeninnføring av ulv.

Johan C. Løken

Dette svarer WWF

Miljøorganisasjonen WWF Verdens naturfond svarer på kritikken fra Løken.

Presseansvarlig Heidi Katrine Bang svarer følgende på Løkens kritikk mot miljøvernere og deres kampsaker:

WWF Verdens naturfond jobber ikke for vern for å hindre god bruk av naturen, men for å sikre balansert bruk og et samspill der det er plass til både mennesker og dyr.

Selvfølgelig finnes det svært mange rasjonelle grunner for å ha rovdyr i norsk natur, deriblant ulven. Først og fremst har det stor betydning fordi disse dyrene hører til i naturen vår og de spiller en viktig rolle i økosystemet. Det er dessuten norsk politikk, og det følger av internasjonale forpliktelser at vi skal ha ulv og andre rovdyr i Norge. Derfor er det også en viktig miljøsak. Norge opprettholder ikke sine internasjonale forpliktelser når målsettingen med rovdyrpolitikken er at rovdirene skal holdes nede på minst 'sterkt truet' nivå. Flertallet av den norske befolkningen vil også ha rovdyr i norsk natur.

Spre kunnskap

WWF Verdens naturfond velger ikke kampsaker ut fra hva som skaper størst konflikt, vi jobber med de sakene vi ser det som viktigst å løse. Vårt mål er at ingen flere arter skal dø ut på grunn av menneskers handlinger, derfor jobber vi med å spre kunnskap og øke engasjementet for en rekke truede arter verden over – før det er for sent.

Jeg kan forsikre Løken om at WWF også jobber for at fjellrevbestanden i Norge skal vokse seg større og sterkere. Fjellreven er kritisk truet i Norge og helt avhengig av forvaltningstiltak for at den skal komme seg tilbake til et livskraftig nivå. Først og fremst er det viktig å ha oversikt over fjellrevbestanden. Gjennom overvåking kan man følge bestandens utvikling og endring over tid – det igjen gir kunnskap om hvilke forvaltningstiltak som er riktige å iverksette.

Fantastisk klimatiltak

WWF er opptatt av skogvern både av hensyn til klimaet og de mange truede norske artene som lever der. Naturligskog, som er rik på liv, beholder lagrene av karbon under bakken. Å la skogen vokse er et fantastisk klimatiltak, for da binder jorda karbon så det monner. Tilplanting av skog i nye områder er også kun et klimatiltak dersom opptaket av CO₂ blir høyere enn det som ville vært tilfellet om naturområdet det gjelder fikk vokse seg til naturlig. Internasjonal forskning viser at opptaket av CO₂ i skog vil opprettholdes eller økes også når skogen blir eldre, der skogen fungerer som et karbonsluk som akkumulerer karbon under bakkenivå.

50 prosent av de utrydningstruede artene i Norge lever i skog, og 84 prosent av dem igjen er knyttet til gammelskog. 75 prosent av naturskogen i Norge er avvirket og erstattet med kulturskog, og 19 prosent av naturskogen er hogd de siste 15–20 årene. Derfor haster det med å verne det som er igjen av gammelskogen.